

Ester Quintana: «Els controls interns dels Mossos no funcionen»

L'activista, víctima de la violència policial durant la vaga general del 2012, reclama que el Parlament prohibeixi els projectils de foam: "Ens van enganyar quan van dir que era menys lesiu i més precís que les bales de goma"

Ester Quintana. | Adrià Costa

Aquest novembre farà deu anys d'uns incidents que van marcar un abans i un després en el debat sobre el model d'ordre públic i les eines que poden utilitzar els **Mossos d'Esquadra** a l'hora de gestionar manifestacions. El 14 de novembre de 2012 hi havia convocada una vaga general i **Ester Quintana** (Barcelona, 1970) havia decidit manifestar-se en un context de retallades i indignació ciutadana per la resposta a la crisi econòmica. No militava en cap espai concret, però sí que estava implicada al seu barri, Sant Martí, en l'àmbit cultural i social. Aquell dia, a la cruïlla entre Passeig de Gràcia i Gran Via, **va perdre un ull per culpa d'un projectil policial** disparat pels Mossos. El seu cas es va convertir en paradigmàtic i, juntament amb la pressió ciutadana, va permetre prohibir les **pilotes de goma** a Catalunya.

Deu anys després, però, el compromís que ella fos l'última víctima dels projectils policials no s'ha complert i **sis persones més han patit ferides greus** per aquestes armes. Així ho va lamentar Quintana el 16 de setembre al Parlament, on va comparèixer en el marc de la comissió sobre el model policial. En aquesta entrevista amb **NacióDigital**, la presidenta d'**Irídia** i membre de la plataforma **Stop Bales de Goma** parla del seu cas i de les perspectives d'aquesta comissió parlamentària. Ella reclama la **prohibició dels projectils de foam** i la creació de **mecanismes de control externs** dels Mossos perquè, sosté, els controls interns de la policia no funcionen. En el

seu cas, no es va determinar quin agent havia disparat ni si la lesió va ser provocada per una pilota de goma o per foam.

- Aquest 14 de novembre farà deu anys que va patir la lesió a l'ull. Com li va canviar la vida?

- Em va canviar molt. Fa deu anys que vaig rebre l'impacte de la bala de goma -bala de goma o projectil de foam, perquè la sentència no ho especifica- i ara tinc una discapacitat que implica seqüeles permanents. No puc veure la profunditat, no puc calcular les tres dimensions, no puc treballar al bar que tenia abans per una incapacitat de la seguretat social... M'he hagut de reinventar i sort que tenia coneixements d'administració. Ara treballa d'això. Arran de la lesió vaig convertir-me en una persona pública. Tothom em coneixia. La gent em parava pel carrer, al mercat...

- En algun moment va ser el rostre de les víctimes de la violència policial.

- Sí, i la gent fins i tot em feia petons o m'abraçava pel carrer. No em fa res, estic agraïda pel fet que la gent se solidaritzi amb mi. Però és cert que perds part de la teva privacitat, et volen fer entrevistes, tothom opina del que t'ha passat... El que va passar em va canviar, va fer que m'impliqués més en la defensa dels drets humans i em vaig posicionar molt per la prohibició de les bales de goma perquè a ningú més li passés el que m'havia passat a mi.

- De seqüeles psicològiques també n'ha tingut.

- Sí, i no es tenen tant en compte, però t'afecten igual. Veig un cotxe de policia abans que ningú, i amb un ull, només! Quan sento un soroll fort, un petard o un cop sec, el meu cervell ho assimila al tret del projectil. Tinc por d'anar a les manifestacions, perquè puc rebre un altre cop, tot i que no ho he deixat de fer. Vaig haver d'anar a teràpia durant molt de temps, les meves advocades em van buscar un psicòleg especialista en persones agredides i vaig fer un parell de sessions en un servei per a persones que han patit alguna agressió en conflictes bèl·lics. De tota manera, em van dir que era contraproduent anar a dues teràpies a l'hora i vaig haver de triar.

"Cal un servei d'atenció a les persones afectades per violència policial i institucional, i que algú les orienti sobre els passos a fer"

- S'ha de treballar més en l'àmbit de l'acompanyament?

- Sí, no està ben resolt. Jo estava ferida i vaig estar cinc dies a l'hospital, perquè el protocol dels traumatismes oculars diu que si ja no portes medicació intravenosa t'han de donar d'alta. Tampoc em van poder donar un servei psicològic a l'Hospital de Sant Pau, que només n'hi havia per a dones que havien perdut el fill. Em vaig trobar molt desamparada. Em van donar d'alta, però jo no volia marxar. No podia anar sola ni al lavabo, perquè perdia l'equilibri. Quan vaig sortir de l'hospital, vaig anar a la consulta mèdica i em van dir que, per la zona on vivia, a Sant Martí, no em tocava l'Hospital de Sant Pau i que no em farien allà tota la reconstrucció que m'havien de fer. Encara no havien passat ni deu dies des de la lesió. Em vaig sentir totalment desamparada. Estava ferida i em deien que no m'ho arreglarien. No vaig tenir cap col·laboració per part dels metges. Finalment, em van tractar a l'Hospital Vall d'Hebron.

Ester Quintana recorda que Felip Puig va negar diverses vegades que els Mossos haguessin disparat foam el dia que ella va patir la lesió. Foto: Adrià Costa

- També hi ha mancances, pel que fa a la reparació?

- Sí. Cal un servei d'atenció a les persones afectades per violència policial i institucional, i que algú les orienti sobre els passos a fer. A mi em van haver de fer sis operacions, que no han estat d'un dia per l'altre. Vaig estar fins al 2016 en què cada set o vuit mesos em feien una operació. Quatre anys d'operacions, que va ser molt desesperant perquè no veus una solució ni veus que quedi bé la reconstrucció ni saps què passarà en el futur. No saps quant temps trigaràs a recuperar-te, si podràs fer vida normal, si podràs treballar. Em preocupava molt saber si podria treballar i qui es faria càrrec de mi? Penso que un servei que pugui donar aquesta atenció, també atenció psicològica, és necessari. Jo vaig tenir la sort que els meus amics i família van crear la plataforma *Ojo con tu ojo* per ajudar-me i que el meu cas no s'oblidés.

- En el seu cas, des del Departament d'Interior es negava la seva versió.

- Ho negaven tot. El conseller Felip Puig va dir sis o set vegades que els Mossos no havien disparat projectils, i es va desmentir cada vegada amb les imatges. La violència institucional que exerceixen contra tu no la pots controlar, és la teva veritat contra la seva, i els policies tenen presumpció de veracitat. En el meu cas es va apartar set mossos del servei per haver mentit. Tot això passa abans que arribi el judici, que no saps com serà, que tampoc saps si tindràs diners per pagar tot el que suposa... A mi em van ajudar molt amb concerts i recaptant diners per a la defensa. La víctima es troba molt sola i hi ha un procés de revictimització. A mi només em va trucar la conselleria just després d'haver penjat un vídeo a YouTube explicant el meu cas. Em van trucar per ajudar-me o per investigar-me? O per dir simplement que ja m'han trucat? Intenten desacreditar-te, qüestionen que diguis la veritat. Felip Puig va arribar a dir que potser m'havien ferit els manifestants.

"Felip Puig va dir sis o set vegades que els Mossos no havien disparat projectils el dia que em van ferir. Va arribar a insinuar que m'havien lesionat els manifestants"

- Li va demanar perdó?

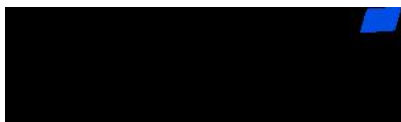
- Va demanar disculpes en seu parlamentària, dient allò de "si he de demanar disculpes, les demano". No penso que fos una disculpa sincera. Unes disculpes sense conseqüències o reparació, no són efectives.

- Al judici no es va determinar qui va ser l'autor del tret ni si havia estat per bala de goma o per foam. Deu anys després, encara confia que es pugui arribar a saber què va passar?

- Tant de bo. Sempre he pensat que en algun calaix hi ha una gravació que recull tot el que va passar aquell dia a Passeig de Gràcia amb Gran Via. Manel Prat, que en aquell moment era director general dels Mossos, va dir que en algun moment se sabia la veritat. Va dimetir arran del desallotjament de Can Vies. Amb la polèmica pel meu cas i per Can Vies, va deixar-ho, tot i que va remarcar que no plegava pel meu cas. Ell era el responsable polític dels Mossos, i si no sabia què havia passat podria haver investigat. Qui em va ferir va ser algun agent dels Mossos.

Ester Quintana recorda que van haver de passar tres consellers per Interior abans que es reconegués que la lesió li havien provocat els Mossos. Foto: Adrià Costa

- En aquest tipus de casos, com el seu o el de Roger Español, entre d'altres, hi ha poca proactivitat a l'hora d'investigar?

- Per part de la Fiscalia, en el meu no hi va haver cap tipus de proactivitat. No va intentar buscar res. El jutge deia que els Mossos havien mentit, però la Fiscalia no va investigar més ni va fer res per identificar els agents, que van passar pel judici. El jutge tampoc va voler saber res més. Ningú va fer la seva feina correctament: no es va saber ni qui, ni què, ni com. Només al final van haver d'acceptar que havien estat els Mossos, però van passar tres consellers: Felip Puig, Ramon Espadaler i Jordi Jané, que va admetre que la policia havia estat la responsable de la meva lesió i que se m'havia d'indemnitzar. Suposo que van pensar que amb els diners em tranquil·litzaria, però jo vaig posar com a condició anar a judici per aclarir els fets i saber la veritat, però finalment això no va passar.

"Ens van enganyar quan van dir que el foam era més precís i menys lesiu que les bales de goma"

- Fa uns dies va comparèixer al Parlament i va dir: "No hem complert la promesa que ens vam fer fa deu anys: jo no he estat l'última víctima dels projectils policials". Fa deu anys, pensava realment que vostè seria l'última víctima dels projectils?

- Soc optimista i confiava que si es prohibien les bales de goma no es tornarien a disparar i no hi hauria més persones ferides per aquests projectils, però no es va contemplar que vingués la Policia Nacional i la Guàrdia Civil a disparar-nos aquí a Catalunya. Els Mossos van canviar les bales de goma pel foam i ens van enganyar quan van dir que era menys lesiu i més precís. La realitat és que sis persones han estat ferides per foam i també hi ha persones ferides per bales de goma arran de l'octubre de 2017.

- Parlant de l'1-O, i tenint en compte la lesió que va patir el 2012, com va viure aquella jornada i la violència policial?

- Vaig anar a votar al referèndum i vaig haver d'anar a dos col·legis. No va haver-hi cap incident als llocs on vaig estar, però em van impactar molt les càrregues i que Roger Español acabés ferit. Tota la feina que havíem fet durant molt temps, anar al Parlament a explicar la teva vida, per exigir que no torni a passar... Vaig quedar impactada. Quan vaig saber què li havia passat vaig anar a veure el Roger a l'hospital per donar-li suport. És indignant que la Policia Nacional pugui venir aquí a disparar uns projectils que aquí estan prohibits. Pensàvem que no podia passar que un altre cos policial pogués disparar bales de goma aquí, pensàvem que això és el que havia sortit de la comissió del Parlament d'ara fa uns anys.

Ester Quintana confia que la comissió sobre el model policial serveixi per fer canvis als Mossos. Foto: Adrià Costa

- És optimista amb la comissió del model policial? Canviarà alguna cosa?

- [Silenci] Suposo que si es fa és perquè algú té aquesta voluntat. Sempre soc optimista i penso que es pot canviar per millorar. Si nosaltres, amb la pressió social i de les entitats, vam aconseguir en un any la prohibició de les bales de goma, espero que ara també es pugui canviar el model policial. Fins ara hi ha hagut canvis: els Mossos van més identificats, s'ha canviat el número d'identificació per un de més curt, ara també el porten al casc.

"No hi ha traçabilitat ni dels agents, ni de les furgonetes, ni de les armes, ni dels projectils"

- Detecta una demanda social per prohibir les bales de foam?

- Nosaltres ho hem demanat. Ho he demanat explícitament al Parlament, perquè són igual de lesius que les bales de goma. En la mateixa comissió, un càrrec dels Mossos ha admès que són incontrolables. A la comissió, el diputat de Junts, Jaume Alonso Cuevillas va dir que ell estava a favor de prohibir el foam. El diputat d'ERC, Chakir El Homrani, no va dir res, i ells són ara els que manen a Interior i haurien d'estar posicionats en aquest tema. Com que són els que manen, suposo que no volen tenir la policia en contra.

- Els Mossos diuen que si es prohibeix el foam, necessitaran altres eines per a l'ordre públic.

- Moltes vegades, els aldarulls els provoca la pròpia policia per poder dir que els manifestants són violents i actuar. En tot cas, si algú està trencant un aparador o cremant un contenidor, això no val la vida d'una persona o un ull. Cal mesurar la proporcionalitat de l'actuació policial. Si hi ha més formació dels agents i es prioritza la mediació, i no hi ha provocació per part de la policia, segur que hi ha menys aldarulls.

- Tant vostè com Irídia reclamen la creació de mecanismes de control extern dels Mossos. No funcionen els mecanismes interns del cos?

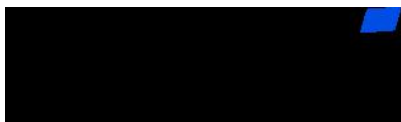
- Evidentment, no funcionen. En tots els casos d'impacte de bales de goma no s'ha pogut identificar l'autor. Només en el cas de Roger Español, però en els altres casos, no. No s'ha volgut investigar? No hi havia imatges? A més, no hi ha traçabilitat ni dels agents, ni de les furgonetes, ni de les armes, ni dels projectils. Hem demanat que es posin càmeres a les llançadores per gravar els trets, però també han dit a la comissió que això és molt complicat. En el meu cas vam demanar al geolocalització de les furgonetes i ens van dir que era imprecís i l'escopeta va quedar sense custòdia, no sabem què va passar des que la van portar a Egara fins que vam aconseguir una ordre judicial per revisar-la, tres o quatre mesos després. Les proves que la víctima pot tenir, com que les guarden els Mossos, es poden manipular.

*Ester Quintana lamenta que els Mossos no sempre posen en pràctica allò que van aprendre arran del seu cas.
Foto: Adrià Costa*

- Ha vist algun canvi en els Mossos a l'hora d'abordar les manifestacions? El cos ha après del que va passar en el seu cas?

- N'han après, però no sempre ho posen en pràctica. Els Mossos saben que si actuen hi haurà més aldarulls que si no actuen, que si hi ha més presència policial la gent es violentarà més. Penso

que els agents han d'estar preparats per enfrontar-se a un manifestant que els diu qualsevol cosa: són policies i han d'aguantar aquesta situació, i van equipats i tenen armes. Segur que han après, perquè si no no haurien fet totes les modificacions que van fer ni s'hauria fet la comissió sobre ordre públic. Aprendre, n'han après, però pel que els interessa.

"Els Mossos han après del meu cas, però no sempre ho posen en pràctica"

- Un dels objectius de Stop Bales de Goma és prohibir aquests projectils a Espanya. És viable, tenint en compte les majories actuals a l'Estat?

- S'està tractant a la comissió per modificar la llei mordassa. Nosaltres volíem derogar-la, però es veu que els partits no ho volen. En aquestes negociacions s'està parlant de la prohibició de les bales de goma, i al final suposo que hi haurà algun tipus d'intercanvi. Esperem que es pugui canviar.

- Creu que a dia d'avui sí que hi ha hagut l'última víctima de projectils policials?

- Tot dependrà de les protestes que hi hagi, de la magnitud d'aquestes protestes i de la voluntat política i dels Mossos de no fer servir aquest tipus de projectils. Si hi ha voluntat, no feriran a ningú, però si els fan servir, segur que hi haurà més ferits. Des de l'octubre de 2018 hi ha hagut sis lesions greus per foam: tres ulls perduts, dos traumatismes craneoencefàlics i un testicle perdut.